

STANOWISKO IARP - OPINIE I ODPOWIEDZI NA PYTANIA DOTYCZĄCE STANDARDÓW URBANISTYCZNYCH

Numer pytania	Treść pytania	Odpowiedź - stanowisko IARP
1	<p>Jakie standardy pozwolą znaleźć receptę na kluczowe aspekty wymienionych powyżej wyzwań związanych z planowaniem przestrzennym?</p>	<p>Nowa ustawa planistyczna oprócz wskazania procedur urbanistycznych winna określać standardy urbanistyczne dotyczące zasad przeznaczania terenów oraz zasad kształtowania przestrzeni (odnoszące się do parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu)</p> <p>Standardy urbanistyczne powinny być „bazą”, w oparciu o którą będą sporządzane plany ogólne. Standardy należy postrzegać w kategorii jakości kształtowania przestrzeni.</p> <p>Co do zasady należy wskazać potrzebę wprowadzenia zarówno standardów krajowych jak i lokalnych, które powinny wskazywać minimalne wymogi jaki należy spełnić przy opracowywaniu planów ogólnych.</p> <p>W standardach powinny zostać zawarte zunifikowane definicje i pojęcia.</p> <p>Standardy urbanistyczne powinny określać:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskaźnikowe zapotrzebowanie na obiekty „usług podstawowych” wraz z ich dostępnością w odniesieniu do projektowanego obszaru zabudowy - podstawowe wytyczne urbanistyczne takie jak np. zasady podziału na strefy zabudowy, zasady ustalania przebiegu linii zabudowy, maksymalnej wysokości budynków, minimalnych odległości pomiędzy ścianami budynków i granicami, gęstości sieci dróg, ilości miejsc postojowych itp. <p>Standardy urbanistyczne winny funkcjonować jako bezpiecznik zapobiegający wadliwym rozwiązaniom w planach ogólnych.</p>
2	<p>Dla których typów obiektów lub terenów (np. szkoła, przedszkole, tereny rekreacji, podstawowa opieka zdrowotna) konieczne jest zapewnienie dostępu mieszkańcom przez opracowanie krajowych standardów? Czy w ramach standardów powinny być uwzględnione wyłącznie typy obiektów i terenów, o położeniu których decyduje gmina, czy też inne usługi, świadczone przez podmioty niezależne od gminy? Prosimy o zaproponowanie wartości standardów dostępowych.</p>	<p>Standardy urbanistyczne winny określać zasady dostępu do obiektów związanych z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwem (komisariaty policji, straż pożarna itp.), - podstawową opieką i ochroną zdrowia (przychodnie, szpitale), - oświatą (szkoły, przedszkola, żłobki), - transportem (przystanki, dworce, lotniska) - sportem i rekreacją (parki, publiczne obiekty sportowe) - kulturą <p>Warunkiem wyznaczenia standardów dla obiektów jest społeczny charakter usług jakie świadczą. Podmiot organizujący „usługi społeczne” – może być publiczny lub prywatny.</p> <p>Wartości standardów dostępowych powinny być ustalone wskaźnikowo w odniesieniu do gęstości zaludnienia, z określeniem minimalnych odległości od tych obiektów w stosunku do zabudowy mieszkalnej.</p>

3	<p>W jaki sposób należy określać dostępność przestrzenną w standardach? Rozważamy dwa sposoby wyznaczania odległości: poprzez określanie bufora odległości od poszczególnych kategorii obiektów lub poprzez odległość drogi dojścia pieszego do obiektów. Prosimy o wskazanie preferowanej metody. Czy mogą Państwo zaproponować inną metodę określenia dostępności przestrzennej?</p>	<p>Nie można jednoznacznie przesądzić, która metoda ustalania standardów dostępności przestrzennej jest lepsza. Dostępność do obiektów według standardów ustawy może być wskazana - albo poprzez określanie odległości pomiędzy budynkiem mieszkalnym a obiektem (lub granicą terenu) infrastruktury społecznej, albo poprzez określenie długości drogi lub czasu, który musi być przeznaczony na dojście lub dojazd. Postuluje się wprowadzenie dla planów ogólnych buforów odległości natomiast dla szczegółowych planów zabudowy metodę polegającą na wskazaniu max. długości lub czasu dojścia i dojazdu.</p>
4	<p>Czy i w jaki sposób standardy powinny różnić się w zależności od położenia względem sieci osadniczej (wieś, miasto)? Rozważaliśmy zróżnicowanie standardów w oparciu o rodzaj gminy zgodnie z klasyfikacją TERYT, gęstość zaludnienia lub wielkość jednostek osadniczych. Proszę o wskazanie preferencyjnej metody podziału standardów. Czy dla określonej jednostki osadniczej powinien być ustanowiony jednolity standard? Czy może standardy należy różnicować wyłącznie względem wewnętrznego podziału jednostki osadniczej na strefy, np. w zależności od intensywności zainwestowania oraz dominującego przeznaczenia terenu?</p>	<p>Poprzez przyjęty podział na standardy krajowe i lokalne (gminne) w naturalny sposób następuje podział na te które powinny być jednolite dla całego kraju regulujące podstawowe parametry urbanistyczne dotyczące środowiska zbudowanego oraz te które ze swojej natury poprzez lokalność są zróżnicowane. Rozróżnienie standardów jest kluczowe i pożądane. Standardy miejskie i wielkomiejskie muszą być inne niż wiejskie. Należy założyć inne standardy w zależności od intensywności zainwestowania oraz dominującego przeznaczenia terenu np. inne dla wsi, inne dla wsi graniczącej z miastem, inne dla małego miasta oraz odrębne dla dużego miasta. Należy podkreślić zasadniczą rolę i znaczenie standardów gminnych. To one powinny być głównym instrumentem kształtowania spójności przestrzennej w gminie.</p>
5	<p>Czy znane są Państwu w Polsce lub w innych krajach europejskich</p>	<p>Standardy planistyczne w poszczególnych krajach są mocno zróżnicowane i generalnie nie są objęte wspólnymi dyspozycjami typu np. „dyrektywy europejskie”, jednakże można zaobserwować zbliżone zasady projektowania</p>

	<p>obowiązujące standardy, na których warto wzorować przygotowywane przepisy?</p>	<p>urbanistycznego.</p> <p>Przykładowo jest to zasada przyjęta we Francji i w Niemczech, pozwalająca harmonizować przestrzeń ulicy poprzez uzależnianie wysokości budynków – od szerokości ulicy, przy której budynki te są lokalizowane (tzw. zasada „kładow” i „trójkątów”). Podobne normatywy obowiązywały w Polsce przedwojennej.</p> <p>Poniżej kilka regulacji obowiązujących w Polsce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. <i>o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli</i>. Zawierało m.in. - art. 173. stanowiący, iż w gminach miejskich i w uzdrowiskach – ulice jako też i place, przeznaczone do użytku publicznego, powinny być według możliwości zadrzewione (drzewa zawsze przynoszą większe korzyści biologiczne, niż płaskie trawniki); art. 15. stanowiący, że ulice i place powinny być tak założone, aby zapewniały dostęp promieniom słonecznym do budynków mieszkalnych (taka dyspozycja urbanistyczna ma długie tradycje – np. średniowieczne założenia urbanistyczne projektowane były na siatce lekko skrzyżowanej względem stron świata dla lepszego doświetlenia wszystkich pierzei) • Uchwała Nr 70 Prezydium Rządu z dnia 6 lutego 1954 r. <i>w sprawie zatwierdzenia normatywów projektowania dla budownictwa mieszkaniowego</i> (dotyczyła zasad projektowania budynków mieszkalnych i mieszkań w miastach i osiedlach <u>o charakterze miejskim</u> i zawierała m.in. dyspozycje urbanistyczne określające orientacje pomieszczeń i budynków względem stron świata). • Zarządzenie Prezesa Komitetu do Spraw Urbanistyki i Architektury z dnia 28 sierpnia 1957 r. <i>w sprawie normatywu urbanistycznego dla niskiego budownictwa mieszkaniowego</i> (było stosowane przy opracowywaniu zagospodarowania przestrzennego w miastach, osiedlach i innych miejscowościach o <u>zabudowie miejskiej</u> i zawierało m.in. dyspozycje dotyczące powierzchni działek i powierzchni mieszkalnej na 1 ha w zależności od rodzaju zabudowy i stopnia uzbrojenia; optymalne kształty działek budowlanych; odległości między domami jednorodzinnymi przez drogę ruchu publicznego; normatywy w zakresie dostępności do podstawowych usług handlowych, urzędzeń usługowych w zakresie sportu oraz punktów opatrunkowo-zabiegowych z możliwością okresowych wizyt lekarza internisty i dentysty – ustalone jako <u>zależne od liczby mieszkańców zamieszkujących zespół budynków</u>). <p>W kontekście standaryzowania przestrzeni można wskazać, że standardy są niejako emanacją danego społeczeństwa. Biorąc pod uwagę uwarunkowania naszego społeczeństwa, gospodarki i kraju zasadnym jest stworzenie własnych standardów, zabezpieczających lub podnoszących jakość życia.</p>
6	<p>Czy gminy powinny mieć możliwość definiowania dodatkowych standardów urbanistycznych, np. w oparciu o specyfikę lokalną? Czy przedmiotem gminnych</p>	<p>Generalnie Gminy nie powinny posiadać uprawnień do modyfikacji (obniżania) krajowych standardów, Alternatywnie można w standardach krajowych ściśle określić te, które w zależności od uwarunkowań mogą podlegać modyfikacji na poziomie gminnym.</p> <p>Gminy powinny z kolei mieć możliwość wprowadzania dodatkowych <u>lokalnych standardów</u> urbanistycznych,</p>

	<p>standardów urbanistycznych powinna być modyfikacja ustaleń określonych na poziomie krajowym?</p>	<p>o statusie aktów prawa miejscowego, z uwagi na występujące lokalnie różnego rodzaju uwarunkowania, nie posiadające „uniwersalnego” charakteru, w tym mające charakter regionalizmów.</p> <p>Lokalne standardy objęte uchwałami o statusie aktów prawa miejscowego - mogłyby dotyczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskaźników miejsc postojowych • drzew przyulicznych • materiałów nawierzchni układów komunikacyjnych publicznie dostępnych • materiałów pokrycia dachów, w tym kolorystyki • rodzaju, w tym wysokości ogrodzeń • reklam • ustalania relacji przestrzennych budynków względem granic działek – według zasady, iż odległość od granicy działki części przygranicznej budynku – zależna jest od jej wysokości (tzw. zasad trójkątów, opisana w dostępnej literaturze)
7	Uwagi dodatkowe	<p>Pomiędzy 15.01 a 11.03. 2020 roku odbyło się w Ministerstwie Rozwoju 8 spotkań w ramach powołanego przez Ministerstwo interdyscyplinarnego ZESPOŁU ds. OPRACOWANIA STANDARDÓW INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, który dyskutował i opracowywał Standardy dotyczące dostępności, funkcjonalności, wskaźników zabudowy i infrastruktury technicznej i społecznej itp. w zależności od wielkości i rodzaju gminy. Niestety prace przerwano z powodu stanu epidemii i choć odbyła się krótka wymiana korespondencji e-mail w ramach Zespołu, nie doszło do oficjalnego podsumowania prac i bilansu ich zamknięcia. Wypracowane, niedokończone materiały i stanowiska (znajdujące się zapewne w zasobach Ministerstwa), powinny stać się podstawą do ustalenia projektowanych standardów urbanistycznych.</p> <p>Rolą standardów urbanistycznych powinno być zdefiniowanie słownika pojęć obowiązującego na terenie całego kraju (ujednolicającego definicje).</p>